

Centri za dobrovoljno savjetovanje i testiranje na HIV

HIV SAVJETOVALIŠTA

U Zagrebu, Rijeci, Splitu, Zadru, Puli, Dubrovniku, Osijeku i Slavonskom Brodu djeluju Centri za dobrovoljno, besplatno i anonimno HIV testiranje i savjetovanje (CTS) – HIV savjetovališta.

U centrima radi tim stručnjaka/educiranih savjetnika koji korisnicima pružaju usluge individualnog savjetovanja o HIV/AIDS-u, savjetovanja o drugim spolno prenosivim bolestima/infekcijama (SPI), testiranja na HIV (u nekim centrima i na hepatitis B, hepatitis C i sifilis), dijeljenja brošura, letaka i kondoma te pomoći upućivanja na liječenje. Namijenjena su svim osobama koje trebaju savjetovanje o HIV/AIDS-u ili drugim SPI ili se žele testirati na HIV, a prvenstveno osobama koje su bile u riziku za HIV infekciju.

Usluge u centrima besplatne su, anonimne i na dobrovoljnoj osnovi. Program formiranja mreže centara/savjetovališta, za dobrovoljno testiranje i savjetovanje bio je dio projekta Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi RH „Unapređenje borbe protiv HIV/AIDS-a u Hrvatskoj“ uz financijsku potporu Global Fund to Fight TB, AIDS and Malaria (GFATM).

Cilj programa bio je poboljšati dostupnost dobrovoljnom, anonimnom i besplatnom HIV testiranju i savjetovanju u Hrvatskoj. Nositelj programa je bio Hrvatski zavod za javno zdravstvo u suradnji sa Službama za epidemiologiju županijskih Zavoda za javno zdravstvo, a model rada osnivanje deset CTS centara/savjetovališta koji su integrirani u postojeći sustav zdravstvene zaštite.

Od 2003.-2006.godine, koliko je trajao projekt, u Hrvatskoj je otvoreno 10 centara, čime je poboljšana dostupnost HIV savjetovanju i testiranju. Sedam centara otvoreno je u županijskim zavodima za javno zdravstvo, jedan u Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo, jedan pri Klinici za infektivne bolesti "Dr. F. Mihaljević" i jedan u zatvorskom sustavu. Savjetovališta u HZJZ-u djeluje od prosinca 2004.

Nakon završetka GFTAM projekta rad centara/savjetovališta se nastavio financirati kroz posebni program Ministarstva zdravlja RH "Rad Centara za dobrovoljno, anonimno i besplatno savjetovanje i testiranje na HIV", a od polovine 2014. godine programske aktivnosti provode se u okviru redovnog rada u javnozdravstvenoj djelatnosti.

Rad centara/savjetovališta za HIV dio je Hrvatskog nacionalnog programa za prevenciju HIV/AIDS-a 2011.- 2015.

Centri/savjetovališta u zavodima za javno zdravstvo i u zatvorskom sustavu su od osnutka 2003. do kraja 2013. pružili 31.778 individualnih savjetovanja za 17.475 korisnika, a 17.140 osoba je testirano na HIV. U tom razdoblju otkriveno je 108 soba zaraženih HIV-om koje su upućene na medicinske i druge službe liječenja i skrbi.

ORGANIZACIJA CTS SUSTAVA - SLUŽBE ZA DOBROVOLJNO SAVJETOVANJE I TESTIRANJE NA HIV (HIV SAVJETOVALIŠTA)

Planirani ciljevi:

Uspostaviti centre za dobrovoljno savjetovanje i testiranje i na HIV (CTS) i time:

- povećati dostupnost dobrovoljnom, anonimnom i besplatnom testiranju i savjetovanju cijeloj populaciji, pogotovo mladim osobama i osobama u skupinama rizičnog ponašanja
- kroz rad savjetovališta djelovati na usvajanje pozitivnih stavova i stilova života (odgovorno spolno ponašanje, nekorištenje droga...)
- doprinijeti održavanju niske razine oboljelih od HIV/AIDS-a i smanjenje rizika od povećanog širenja bolesti u budućnosti
- doprinijeti uklanjanju stigmatizacije i diskriminacije povezanih s HIV/AIDS-om

Model rada:

- opremiti i uspostaviti CTS centre koji su integrirani u dio već postojećeg zdravstvenog sektora (zavodi za javno zdravstvo).

Aktivnosti:

- procijeniti potrebe lokalne sredine
- opremiti centre
- educirati savjetnike
- napisati priručnik za savjetnike
- informiranje javnosti o CTS (internet, radio, televizija, tisak, letci, brošure)
  - medijska kampanja
- rad u CTS-u:
  - savjetovanje prije testiranja
  - testiranje
  - savjetovanje poslije testiranja
  - pomoć pri upućivanju u odgovarajuće institucije/ustanove
- monitoring CTS aktivnosti,
- evaluacija

Osnovna načela rada centara su:

- testiranje i savjetovanje su dobrovoljni
- individualni pristup rješavanju problema
- informirani pristanak na testiranje
- dostupnost službi medicinske i psihosocijalne pomoći
- povjerljivost podataka/zaštita privatnosti

Centri (savjetovališta) su namijenjena:

- osobama koje su se izložile riziku od HIV infekcije, koje trebaju savjet o HIV/AIDS-u i/ili drugim spolno prenosivim bolestima i žele se testirati na HIV

Dobrovoljno savjetovanje i testiranje – DST (Voluntary Counselling and Testing – VCT) metoda je kojom stručna osoba i osoba koja se testira na HIV, zajedničkim nastojanjem, prilagođavaju rješenja za prevenciju HIV-infekcije svakom pojedinačnom slučaju povećanog rizika. Testiranje na HIV obavlja se iz jednog uzorka krvi, u laboratorijskim uvjetima, uz metode za potvrdu nalaza iz kojih proizlazi visoka pouzdanost testa. Postupak laboratorijske obrade traje do tjedan dana, nakon čega se rezultat testa u neposrednom kontaktu predočuje isključivo testiranome.

Takozvani "brzi testovi" otkrivaju protutijela, a moguće je testiranje iz uzorka sline, pune krvi i seruma/plazme. U Hrvatskoj su dostupni i imaju dozvolu za uporabu dva brza testa na HIV, a mogu ih primjenjivati u zdravstvenim ustanovama zdravstveni djelatnici koji su dodatno educirani iz područja HIV savjetovanja i testiranja.

DST podrazumijeva povjerljiv odnos između osoba u procesu testiranja i savjetovanja te potpunu zaštitu identiteta testirane osobe, bez obzira na rezultat testa. Tehnologija provođenja DST-a, zahvaljujući postupku kodiranja, jamči anonimnost podataka iz intervjua i savjetovanja te rezultata testiranja. Kako je anonimnost prema javnosti, obitelji, poznanicima i prijateljima zajamčena, njihovo informiranje prepušteno je odluci testiranoga.

DST provode stručne osobe koje se bave i drugim javnozdravstvenim poslovima, a organizira se na mjestima na kojima se odvija i druga djelatnost te ne postoji opasnost da testirana osoba bude prepoznata kao mogući nositelj HIV-a.

Namjera je DST-a da, uz stručno savjetovanje i suradnju, svaki pojedinac pronađe vlastiti način za nošenje s opasnostima HIV-infekcije.

POSTUPAK TESTIRANJA I SAVJETOVANJA SASTOJI SE OD TRI DIJELA:

1. Savjetovanje prije testiranja (edukacija korisnika o rizicima, načinima prijenosa i mjerama prevencije, procjena osobnog rizika korisnika, informiranje o postupku testiranja i značenju rezultata testa, dijeljenje kondoma i edukativno-informativnih materijala - brošure, letci)

2. Testiranje

HIV-pozitivan nalaz, dobiven laboratorijskim testiranjem iz uzorka krvi, uključujući potvrdno testiranje, znači da je testirana osoba zaražena HIV-om.

HIV-negativan nalaz znači da testirana osoba nije zaražena HIV-om, ili da od infekcije nije prošlo vrijeme potrebno da test otkrije prisustvo virusa koji je unesen u organizam. Ako je od trenutka zaraze do testiranja prošlo manje od tri mjeseca, postoji vjerojatnost da se dobije HIV- negativan nalaz iako je testirana osoba zaražena (period prozora).

Probirni testovi

Testiranje probirnim (screening) testovima govori o postojanju antitijela kod osobe koja se testirala. Taj nalaz zahtijeva daljnju proceduru (dodatne, potvrđne testove).

Ako je rezultat testa **nereaktivan** znači da testom nisu utvrđena protutijela na virus HIV-a. Ako je osoba koja se testira bila u situaciji u kojoj se mogla zaraziti HIV-om u zadnja 3 mjeseca, potrebno je ponoviti test 3 mjeseca nakon trenutka mogućeg zaražavanja.

Ako je rezultat testa **reaktivan**, potrebno je učiniti dodatni test iz krvi radi utvrđivanja konačne dijagnoze HIV infekcije.

3. Savjetovanje poslije testiranja (priopćavanje rezultata testa i objašnjenje njegovog značenja, osnaživanje usvajanja protektivnih ponašanja i primjene zaštitnih mjera, u slučaju potrebe pomoć pri upućivanju na liječenje i psihosocijalnu podršku)

CENTRI ZA DOBROVOLJNO, ANONIMNO I BESPLATNO SAVJETOVANJE I TESTIRANJE HIV HIV SAVJETOVALIŠTA

ZAGREB

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Odjel za promicanje odgovornog spolnog ponašanja

Rockefellerova 12

Telefon: 01/ 48 63 345

Radno vrijeme: utorak 11.00-15.00 i četvrtak 15.00 – 18.00

Moguće je testirati se na: HIV, hepatitis B, hepatitis C, sifilis (anonimno i besplatno)

Osoba za kontakt: Tatjana Nemeth Blažić, dr. med.

LGBT Centar Zagreb (udruga Iskorak), u suradnji s Hrvatskom zavodom za javno zdravstvo

Petrinjska 27

Radno vrijeme: srijeda i petak 16.30 – 18.30

Zatvorska bolnica u Zagrebu

Svetošimunska 107

Telefon: 01/ 23 83 800

Osoba za kontakt: Blaženka Retkovec, dr. med.

DUBROVNIK

Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije

Odjel za epidemiologiju

Dr. Ante Šercera 4a

Radno vrijeme: ponedjeljak i srijeda 16.00 – 18.00 (tel. 020/341 085)

Telefon: 020/ 341 000 i 020/341 001

Moguće je testirati se na: HIV, hepatitis B, hepatitis C, sifilis

Osoba za kontakt: Mato Lakić, dr. med.

OSIJEK

Zavod za javno zdravstvo Osječko-baranjske županije

Franje Krežme 1

Telefon: 031/225 711

Radno vrijeme: utorak i četvrtak 15.00– 18.00

Osoba za kontakt: Karlo Kožul, dr. med.

PULA

Zavod za javno zdravstvo Istarske županije

Nazorova 23

Telefon: 052/529 017 i 052/529 046

Radno vrijeme: ponedjeljak i srijeda 15.00–17.00 i prva subota u mjesecu 8.00–12.00

ROVINJ

Telefon: 052/ 841 656

Osoba za kontakt: Vlasta Skopljak, dr. med.

RIJEKA

Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije

Epidemiološki odjel

Krešimirova 52a

Radno vrijeme: ponedjeljak i srijeda 13.00 - 15.00

Telefon: 051/ 358 798

Osoba za kontakt: Đana Pahor, dr. med.

Udruga Hepatos RIJEKA, u suradnji s Zavodom za javno zdravstvo PGŽ

Blaža Polića 2/III

Telefon: 051/311 190 i 091/40 08 111

Radno vrijeme: četvrtak 13.00 -15.00

SLAVONSKI BROD

Zavod za javno zdravstvo Brodsko-posavske županije

V. Nazora 2A

Telefon: 035/447 228

Radno vrijeme: ponedjeljak i srijeda 15.00– 17.00 i subota 8.00 – 12.00

Osoba za kontakt: Ante Cvitković, dr. med.

SPLIT

Zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije

Vukovarska 46

Telefon: 021/401 114 i 021/ 401 154

Radno vrijeme: ponedjeljak do petak 8.00– 16.00

Osoba za kontakt: Dijana Nonković, dr. med

Udruga HELP, u suradnji s Zavodom za javno zdravstvo SDŽ

Mihovilova širina 1

Telefon: 021/346 664

Radno vrijeme: ponedjeljak i četvrtak 15.00– 17.00

ZADAR

Zavod za javno zdravstvo Zadarske županije

Kolovare 2

Telefon: 023/300 841

Radno vrijeme: ponedjeljak do petak 9.00 – 11.00

Osoba za kontakt: Alan Medić, dr. med.

Crveni križ, u suradnji s Zavodom za javno zdravstvo Zadar

Ulica Don Ive Prodana 12

Telefon: 023/318152

Radno vrijeme: ponedjeljak i srijeda 16.00– 18.00

Pitanja vezana uz savjetovanje i HIV testiranje možete slati na e-mail: hiv.savjet@hzjz.hr

O ovim centrima možete čitati i u na www.javno-zdravlje.hr i www.zdravlje.hr